

รายงานการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ ปี 2568

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
บ้านเลขที่ 119 หมู่ที่ 13 ตำบลลำโรงใหม่ อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

จัดทำโดย

สำนักงานเกษตรอำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

คำนำ

การถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาภาคการเกษตรกรรม เพราะช่วยเราเรียนรู้ประสบการณ์ความสำเร็จ และความล้มเหลวของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ เพื่อนำมาปรับใช้และพัฒนาต่อยอด การถอดบทเรียนยังช่วยสร้างแรงบันดาลใจและเป็นแนวทางให้เกษตรกรรายอื่น ๆ ได้เรียนรู้และปรับปรุงการทำการเกษตรของตนเองให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สำนักงานเกษตรอำเภอละหานทราย ได้ตระหนักถึงความสำคัญนี้จึงได้ทำการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบที่มีความรู้ด้านข้าว เพื่อให้เกษตรกรท่านอื่นได้นำความรู้นี้ไปต่อยอดต่อไป

สำนักงานเกษตรอำเภอละหานทราย
กรมส่งเสริมการเกษตร
สิงหาคม 2568

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ	๑
ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)	๑
ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบ (ศพก.)	๕
ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน	๑๐

ภาคผนวก

ภาพกิจกรรมการเข้าร่วมวางแผนการดำเนินงาน ศพก. ระดับอำเภอ	๑๒
แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และเครือข่าย	๑๓
แผนการถอดบทเรียนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)	๑๔

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์
ข้อมูล ณ วันที่ ๕ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายชุมนุม ยงสืบชาติ
๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ หมู่ที่ ๗ ตำบลหนองแวง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์
โทรศัพท์ ๐๘๐๔๖๓๒๘๑๖ Facebook-.....Line.....-.....
เกิด พ.ศ. ๒๕๐๓ ปัจจุบันอายุ ๔๙ ปี
๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง
๕. ระดับการศึกษา ป.ตรี
สถานบันการศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)
คณะ/สาขาวิชา
๖. อาชีพปัจจุบัน
☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว
☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร
ระบุ.....
๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๒๕๐,๐๐๐ บาท/ปี
๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๙

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก ข้าว
๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๑ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย
๒.๑ แปลงเรียนรู้การปลูกข้าว
๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๗ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

ฐานการเรียนรู้ : ฐานการเรียนรู้ที่ ๑. ไร่นาสวนผสม

ฐานการเรียนรู้ที่ ๒. ด้านประมง

ฐานการเรียนรู้ที่ ๓. การเลี้ยงกระบือแบบประณีต
พื้นเมือง)

ฐานการเรียนรู้ที่ ๔. การเลี้ยงสัตว์ปีก (เป็ดไข่, ไก่)

ฐานการเรียนรู้ที่ ๕. การแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า
หมัก

ฐานการเรียนรู้ที่ ๖ ด้านการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยน้ำ

ฐานการเรียนรู้ที่ ๗. การผลิตอาหารสัตว์

แปลงเรียนรู้ : การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรผสมผสาน

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๕ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๒ หลักสูตร ประกอบด้วย

- ส่งเสริมการทำนาแบบปลูกข้าวต้นเดียว ใช้พันธุ์ข้าวคุณภาพดี และตั้งกลุ่มแปลงข้าวพันธุ์ดี
- ลดต้นทุนการผลิต ส่งเสริมทำปุ๋ยอินทรีย์ น้ำหมักชีวภาพ และส่งเสริมการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา

ในการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูข้าว

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๒ หลักสูตร ประกอบด้วย

-หลักสูตรเรียนรู้ด้านปศุสัตว์ เลี้ยงโค ไก่

-หลักสูตรเรียนรู้ด้านการประมง

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

-ส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือน บัญชีการประกอบอาชีพ

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก.

หลักสูตรใช้ระบบการทำนาแบบปลูกข้าวต้นเดียว

ระบบการทำนาแบบปลูกข้าวต้นเดียว เป็นการ

ปรับเปลี่ยนแนวความคิด ความเชื่อและวิธีการทำ

นาแนวใหม่ โดยการจัดการสภาพสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับธรรมชาติของข้าว เพื่อให้ศักยภาพของข้าวให้เจริญเติบโตและผลผลิตข้าวให้ออกมามากที่สุด โดยการใช้ทรัพยากรให้น้อยที่สุด วิธีการดูเหมือนง่ายแต่ต้องการความพิถีพิถันมาก การปลูกข้าวแบบต้นเดียวจึงไม่เป็นเพียง

การทำนาปลูกข้าวแนวใหม่เท่านั้น แต่ยังเป็นวิถีทางที่จะช่วยปรับเปลี่ยนวิธีคิด และพฤติกรรมของชาวนาให้เป็นที่สนใจในการทำนาปลูกข้าวในเชิงคุณภาพมากกว่าปริมาณ ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนได้เป็นอย่างมากในขณะที่สามารถเพิ่มผลผลิตได้เป็นเท่าตัว เรียกว่า “ทำน้อย ได้มาก” เป็นรูปแบบการทำนาปลูกข้าวที่จะสร้างผลกำไรได้มากกว่าการทำนาแบบดั้งเดิมโดยสิ้นเชิงและองค์ความรู้ที่ได้จัดทำขึ้นในการประกอบอาชีพซึ่งประจักษ์ต่อชุมชน คือ วิธีการเพาะกล้าด้วยข้าวสาร มี ๒ วิธี

๑. การเพาะกล้าในพื้นที่นา

๑.๑ นำข้าวเปลือกที่เราเก็บไว้ทำพันธุ์นำไปสีเป็นข้าวกล้อง แล้วนำเอามาคัดเมล็ดที่สวยงาม และสมบูรณ์ ไม่บิดเบี้ยว ให้ได้ ๑ กิโลกรัม (เมล็ดพันธุ์ ๑ กิโลกรัม สามารถนำไปปักดำได้ ๑ ไร่) แล้วนำเอาเมล็ดข้าวกล้องที่คัดพันธุ์ได้ นำไปแช่น้ำทิ้งไว้ประมาณ ๘ ชั่วโมง

๑.๒ นำเมล็ดข้าวกล้องที่แช่แล้วมาใส่ตะกร้อ

เพื่อบ่มหน่อโดยใช้ปุ๋ยคอกเพื่อปิดหน้าแล้ว

ตั้งทิ้งไว้ในที่ร่มประมาณ ๒ คืน จากนั้นเราจะเห็นต้นกล้าที่งอกออกมาสวยงามและบริสุทธิ์ ต้นกล้าจะเจริญเติบโตเร็วมากและไม่มีเมล็ดพันธุ์อื่นปน

๑.๓ การถอนกล้าและการขนย้ายต้นกล้า ควรทำการย้ายปลูกต้นกล้าที่มีอายุประมาณ ๑๐ - ๑๕ วัน ควรปักดำต้นกล้าที่ถอนให้แล้วเสร็จภายในเวลาครึ่งชั่วโมง และไม่ควรล้างรากกล้า ก่อนการปักดำ

๒. การเพาะกล้าใส่ถาดด้วยแกลบดำ

๒.๑ นำแกลบดำใส่ถาด ๓ ใน ๔ ส่วน แล้วเกลี่ยให้เสมอ

๒.๒ นำเมล็ดข้าวกล้องที่คัดไว้แล้วมาเพาะโดยโรยเมล็ดข้าวแล้วเกลี่ยให้สม่ำเสมอ

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แร่งบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

แรงบันดาลใจในการทำเกษตร คือการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต้องปรับลดต้นทุนการผลิตข้าวให้

๖

ลดลงโดยผลผลิตข้าวไม่ลดลง ใช้แรงงานในครัวเรือนเพื่อลดต้นทุนค่าจ้างแรงงาน ต้องมีความภูมิใจในอาชีพการเกษตร ใช้สติในการแก้ไขปัญหาและนำประสบการณ์มาวางแผนการทำงานเพื่ออนาคตที่ยั่งยืนต่อไป

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ และการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

-ปัญหาความแปรปรวนด้านสภาพอากาศ ปัญหาแรงงานด้านเกษตร และปัญหาเรื่องราคาผลผลิตที่ไม่แน่นอน

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

-ใช้เทคโนโลยีลดต้นทุนการผลิตข้าว ใช้ระบบการทํานาแบบปลูกข้าวต้นเดียว

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

-การปลูกข้าวต้นเดียว เป็นระบบการปลูกข้าวเน้นการบริหารจัดการน้ำ การใช้ต้นกล้าอ่อนที่มีคุณภาพ ช่วยลดต้นทุนในการผลิต ทำให้ผลผลิตสูงและมีคุณภาพ ขั้นตอนการปลูกข้าวต้นเดียรมีดังนี้

การเตรียมแปลงปลูกและการปลูกข้าวต้นเดียว

- ปลอ่ยน้ำเข้าแปลงนาทิ้งไว้ ๑ คืน ทำการหว่านปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพตามปริมาณที่ต้องการ
- ใช้รถไถตีดินให้เป็นโคลน โดยให้ระดับน้ำลึก ๓ – ๕ เซนติเมตร
- นำจ้าวที่เพาะไว้ในกระบะหรือต้นกล้าที่ถอนไว้แล้วมาปักดำในแปลงนาโดยใช้ต้นกล้าเพียงต้นเดียวระยะระหว่างต้น 30×30 เซนติเมตร หลังจากปักดำได้ ๗ – ๑๐ วัน ก็ให้น้ำน้ำหมักชีวภาพไปฉีดพ่นทุกๆ ๗ - ๑๕ วันต่อครั้ง
- การดูแลรักษาระดับน้ำในแปลงนาปลูก ให้น้ำครั้งแรกควรมีระดับน้ำประมาณ ๒ เซนติเมตร เพื่อป้องกันวัชพืชขึ้นในนาและหลังจากนั้นควรควบคุมระดับน้ำไว้ ประมาณ ๕ – ๑๐ เซนติเมตร

๓) อธิบายขั้นตอนการทำงานเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ต้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น การใช้ต้นกล้าที่แข็งแรงปราศจากโรค ทำให้ได้ผลผลิตสูงและมีคุณภาพ ซึ่งมีวิธีการเตรียมต้นกล้า ดังนี้

๑. การเพาะกล้าในพินท์นา

๑.๑ นำข้าวเปลือกที่เราเก็บไว้ทำพันธุ์นำไปสีเป็นข้าวกล้อง แล้วนำเอามาคัดเมล็ดที่สวยงาม และสมบูรณ์ ไม่บิดเบี้ยว ให้ได้ ๑ กิโลกรัม (เมล็ดพันธุ์ ๑ กิโลกรัม สามารถนำไปปักดำได้ ๑ ไร่) แล้วนำเอาเมล็ดข้าวกล้องที่คัดพันธุ์ได้ นำไปแช่น้ำทิ้งไว้ประมาณ ๘ ชั่วโมง

๑.๒ นำเมล็ดข้าวกล้องที่แช่แล้วมาใส่ตะกร้อเพื่อบ่มหน่อโดยใช้ปุ๋ยคอกเพื่อปิดหน้าแล้วตั้งทิ้งไว้ในที่ร่มประมาณ ๒ คืน จากนั้นเราจะเห็นต้นกล้าที่งอกออกมาสวยงามและบริสุทธิ์ ต้นกล้าจะเจริญเติบโตเร็วมากและไม่มีเมล็ดพันธุ์อื่นปน

๑.๓ การถอนกล้าและการขนย้ายต้นกล้า ควรทำการย้ายปลูกต้นกล้าที่มีอายุประมาณ ๑๐ - ๑๕ วัน ควรปักดำต้นกล้าที่ถอนให้แล้วเสร็จภายในเวลาครึ่งชั่วโมง และไม่ควรล้างรากกล้า ก่อนการปักดำ

๒. การเพาะกล้าใส่ถาดด้วยแกลบดำ

๒.๑ นำแกลบดำใส่ถาด ๓ ใน ๔ ส่วน แล้วเกลี่ยให้เสมอ

๒.๒ นำเมล็ดข้าวกล้องที่คัดไว้แล้วมาเพาะโดยโรยเมล็ดข้าวแล้วเกลี่ยให้สม่ำเสมอ

๒.๓ นำแกลบดำโรยทับ ประมาณ ๑ - ๒ เซนติเมตร

๒.๔ พรมน้ำให้มีความชื้นพอประมาณ

๒.๕ หมั่นตรวจและดูแลเมล็ดข้าวกล้องที่เริ่มงอกและเจริญเป็นต้นกล้า

๒.๖ หลังจากนั้น ๑๐ - ๑๕ วัน นำต้นกล้าที่เพาะได้นำไปปักชำในแปลงขยายต่อไป

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๑.....ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑).....ข้าว.....พื้นที่ปลูกจำนวน.....๖๖.....(ไร่-งาน-วา)

๑.๒)พื้นที่ปลูกจำนวน.....(ไร่-งาน-วา)

๑.๓)พื้นที่ปลูกจำนวน.....(ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๑.....ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑).....ปลานิล.....จำนวน.....๒,๐๐๐.....(หน่วย.ตัว...)

๒.๒)จำนวน.....(หน่วย.....)

๒.๓)จำนวน.....(หน่วย.....)

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๒.....ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑) วัว.....จำนวน ๕.....(ตัว)

๓.๒) ไก่.....จำนวน ๒๐.....(ตัว)

๓.๓)จำนวน.....(ตัว)

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑)จำนวน.....(หน่วย.....)

๔.๒)จำนวน.....(หน่วย.....)

๔.๓)จำนวน.....(หน่วย.....)

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า.....ข้าว.....มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑)เป็นเงิน.....๕๐๐.....บาท/ไร่

๑.๒) เมล็ดพันธุ์.....เป็นเงิน.....๕๐๐.....บาท/ไร่

๑.๓) ปุ๋ย.....เป็นเงิน.....๘๐๐.....บาท/ไร่

๑.๔) เกือบเกี่ยว.....เป็นเงิน.....๖๐๐.....บาท/ไร่

๑.๕) ค่าแรง ขนส่ง การจัดการ.....เป็นเงิน.....๖๕๐.....บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต.....๓,๐๕๐.....บาท/ไร่

รายได้.....๔,๘๐๐.....บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรรายต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....-.....

เฉลี่ยรายได้วันละ.....บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....-.....

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....-.....

เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....ข้าว.....

เฉลี่ยรายได้ปีละ.....๒๕๐,๐๐๐.....บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

จากการสะสมประสบการณ์มานาน นายทวี การดี จึงเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับชุมชน

ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพเกษตร และจากทักษะความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการปลูกข้าว สามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ต่างๆ ให้กับเกษตรกรและผู้สนใจมาโดยตลอด

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

การทำนาข้าวต้นเดียวส่งผลดีต่อสิ่งแวดล้อม ดังนี้

๑. ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การทำนาแบบดั้งเดิมใช้น้ำขังเป็นเวลานานทำให้เกิดก๊าซมีเทนจำนวนมากว่าการปลูกข้าวต้นเดียวที่ใช้น้ำน้อย

๒. ลดการใช้น้ำ การทำนาต้นเดียวเน้นการจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้ดินมีความชื้นสลับแห้ง ทำให้ใช้น้ำน้อยกว่าการทำนาแบบเดิมที่ต้องขังน้ำไว้ตลอดเวลา

๙

๓. ปรับปรุงคุณภาพดิน การปลูกข้าวต้นเดียวช่วยเพิ่มช่องอากาศในดิน ส่งเสริมการทำงานของจุลินทรีย์ที่มีประโยชน์ในดิน

๔. ลดการใช้สารเคมี การปลูกข้าวต้นเดียวส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และช่วยลดการระบาดของโรคและแมลงศัตรูข้าวบางชนิด

๓.๑ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

กิจกรรมการทำนาข้าวต้นเดียว มีผลดีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติหลายอย่าง เช่น ลดการใช้น้ำ ลดการใช้เมล็ดพันธุ์ ลดการใช้ปุ๋ยและสารเคมี ซึ่งส่งผลให้เกิดความยั่งยืนในการทำนาและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

-เป็นจุดเรียนรู้ด้านการปลูกข้าวต้นเดียว และการผลิตข้าวอินทรีย์ของชุมชน

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

-เป็นจุดบริการด้านความรู้ของชุมชน หน่วยงานต่าง ๆ ด้านข้าว และเกษตรกรต้นแบบเป็นผู้มีความรู้ด้านข้าว สามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ได้ โดยได้เปิดศูนย์เรียนรู้ต้อนรับผู้ที่สนใจในการทำนาต้นเดียวทำข้าวอินทรีย์

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

-ศูนย์เรียนรู้ฯ เปิดบริการให้คำแนะนำปัญหาด้านข้าวโดยเกษตรกรต้นแบบ และยังร่วมออกบูธกับหน่วยงานราชการ ทั้งยังรับฟังปัญหาด้านเกษตรในชุมชน พร้อมหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกับเกษตรกรในพื้นที่ เช่น การออกบูธงานเกษตรเคลื่อนที่ งาน พอ.สว. เป็นต้น

๔.๑.๔ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

-มีการถ่ายทอดองค์ความรู้การทำนาต้นเดียว วิธีการเพาะกล้า รวบรวมเป็นรูปเล่ม และเกษตรกรต้นแบบเป็นวิทยากรในการบรรยายในงานต่าง ๆ

-มีการเผยแพร่องค์ความรู้ในช่องทางออนไลน์ของชุมชน เช่น Facebook Line และมีการทำเป็นรูปเล่มไว้ให้กับผู้ที่สนใจ

๔.๑.๕ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

-เป็นแหล่งให้ความรู้ด้านข้าวของชุมชน เป็นศูนย์เรียนรู้ที่เปิดรับทุกหน่วยงานมาเรียนรู้และใช้ประโยชน์ได้ และเกษตรกรต้นแบบยังร่วมจัดทำแผนการดำเนินงานร่วมกับคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรระดับอำเภอ และสำนักงานเกษตรอำเภอ

๔.๑.๖ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

๑๐

-เป็นตัวแทนของ ศพก.ระดับอำเภอ เข้าร่วมการประชุม ร้องเรียนปัญหา ร่วมวางแผนการบริหารงานในเวทีระดับจังหวัด

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

-ภูมิใจที่ได้เห็นผลผลิตทางการเกษตรของชุมชนเพิ่มขึ้น และมีคุณภาพมากขึ้น

-ภูมิใจที่สามารถนำทักษะ ความรู้ และประสบการณ์มาถ่ายทอดให้เกษตรกร เพื่อใช้ในการพัฒนาการเกษตรของชุมชน

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

-ดำรงตำแหน่งประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรระดับอำเภอ และระดับจังหวัด

-เป็นเกษตรกรต้นแบบ และปราชญ์ชาวบ้านของชุมชน

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

-ให้ความร่วมมือ อุทิศเวลาและแรงกายร่วมทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน โดยไม่หวังผลตอบแทน

-ร่วมบริจาคทรัพย์สินส่วนตัวเพื่อสนับสนุนโครงการหรือกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

-ใช้สติในการแก้ไขปัญหาและนำประสบการณ์มาวางแผนการทำงานเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย

๑.๑ นางสาวกวิสรา มมประโคน	เกษตรอำเภอละหานทราย
๑.๒ นายปัยยักร สุภาภา	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
๑.๓ นางสาวสุพรรณษา สุทิพย์ประเสริฐ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
๑.๔ นางสาวแพรวพลอย พุฒศรี	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

-ถอดบทเรียนโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เกษตรกรกรต้นแบบ มีขั้นตอนดังนี้

๑. จัดตั้งทีมถอดบทเรียน
๒. กำหนดวันนัดหมายเพื่อสัมภาษณ์ และลงแปลงสาธิต
๓. เตรียมชุดคำถาม
๔. มีการจดบันทึก การบันทึกเสียง เพื่อนำไปเรียบเรียงถอดบทเรียนต่อไป

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

๑. อุปสรรคทางภัยธรรมชาติ ทำให้แปลงสาธิตไม่สามารถดำเนินการได้ตามที่กำหนดไว้
๒. อุปสรรคด้านเวลา การถอดบทเรียนบางเรื่องที่มีข้อมูลเชิงลึกถูกจำกัดด้วยเวลา ทำให้

ได้ข้อมูลไม่สมบูรณ์

ภาคผนวก

ภาพกิจกรรมการเข้าร่วมวางแผนการดำเนินงาน ศพก. ระดับอำเภอ

แผนการถอดบทเรียนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

แบบรายงานแผนการถอดบทเรียนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

ที่	รายละเอียด/กิจกรรม	ผู้ดำเนินการ	สถานที่ดำเนินการ	แผนการปฏิบัติงาน					แผนการปฏิบัติงาน					แผนการปฏิบัติงาน					แผนการปฏิบัติงาน									
				เมษายน 2568					พฤษภาคม 2568					มิถุนายน 2568					กรกฎาคม 2568									
				สัปดาห์ ที่ 1	สัปดาห์ ที่ 2	สัปดาห์ ที่ 3	สัปดาห์ ที่ 4	สัปดาห์ ที่ 5	สัปดาห์ ที่ 1	สัปดาห์ ที่ 2	สัปดาห์ ที่ 3	สัปดาห์ ที่ 4	สัปดาห์ ที่ 5	สัปดาห์ ที่ 1	สัปดาห์ ที่ 2	สัปดาห์ ที่ 3	สัปดาห์ ที่ 4	สัปดาห์ ที่ 5	สัปดาห์ ที่ 1	สัปดาห์ ที่ 2	สัปดาห์ ที่ 3	สัปดาห์ ที่ 4	สัปดาห์ ที่ 5	สัปดาห์ ที่ 1	สัปดาห์ ที่ 2	สัปดาห์ ที่ 3	สัปดาห์ ที่ 4	สัปดาห์ ที่ 5
1	ตั้งศูนย์ถอดบทเรียน	อำเภอ	สงวนและห้ามพราย				21																					
2	ประชุมวางแผนการดำเนินงาน	อำเภอ	สงวนและห้ามพราย				25																					
3	ส่งผลการถอดบทเรียนไปยังกรมส่งเสริมการเกษตร	จังหวัดบุรีรัมย์						1																				
4	ลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลการถอดบทเรียน ครั้งที่ 1	ที่ถอดบทเรียน	ศกค.อ.ละหานทราย						16																			
5	ลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลการถอดบทเรียน ครั้งที่ 2	ที่ถอดบทเรียน	ศกค.อ.ละหานทราย						30																			
6	ลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลการถอดบทเรียน ครั้งที่ 3	ที่ถอดบทเรียน	ศกค.อ.ละหานทราย							18																		
7	ตรวจสอบข้อมูลตามหลักวิชาการ	ที่ถอดบทเรียน	ศกค.อ.ละหานทราย																									
8	คืนข้อมูลไปยังเกษตรกร (ให้เกษตรกรตรวจสอบ/ยื่นข้อจำกัด)	ที่ถอดบทเรียน	ศกค.อ.ละหานทราย														9											
9	จัดทำรายงานผลการถอดบทเรียน	ที่ถอดบทเรียน	ศกค.อ.ละหานทราย																									
10	เผยแพร่การถอดบทเรียน	ที่ถอดบทเรียน	ศกค.อ.ละหานทราย																									
11	ส่งรายงานผลการถอดบทเรียนไปยังกรมส่งเสริมการเกษตร	จังหวัดบุรีรัมย์																										13

หมายเหตุ : ระบุวันที่ดำเนินการลงไปในแผนการถอดบทเรียน